Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

17 päivänä toukokuuta 2013 *

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Aluksilla käytettävien siirtoletkujen Euroopan markkinat — Päätös, jolla todetaan EY 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkominen — Hintojen vahvistaminen, markkinoiden jakaminen ja kaupallisesti arkaluonteisten tietojen vaihtaminen — Jatketun tai uusitun rikkomisen käsite — Vanhentuminen — Oikeusvarmuus — Yhdenvertainen kohtelu — Sakot — Kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuus ja kesto

Yhdistetyissä asioissa T-147/09 ja T-148/09,

Trelleborg Industrie SAS, kotipaikka Clermont-Ferrand (Ranska), edustajinaan barrister J. Joshua ja asianajaja E. Aliende Rodríguez,

kantajana asiassa T-147/09,

Trelleborg AB, kotipaikka Trelleborg (Ruotsi), edustajinaan barrister J. Joshua ja asianajaja E. Aliende Rodríguez,

kantajana asiassa T-148/09,

vastaan

Euroopan komissio, edustajinaan asiamiehet N. Khan, V. Bottka ja S. Noë,

vastaajana,

jossa on kyse ensisijaisesti [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.406 – Aluksilla käytettävät siirtoletkut) 28.1.2009 tehdyn komission päätöksen K (2009) 428 lopullinen osittaista kumoamista koskevasta vaatimuksesta siltä osin kuin kyseinen päätös koskee kantajia ja toissijaisesti kantajille mainitulla päätöksellä määrätyn sakon kumoamista tai sen määrän huomattavaa alentamista koskevasta vaatimuksesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi sekä tuomarit M. Prek ja S. Frimodt Nielsen (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies J. Weychert,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 26.4.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

Tosiseikat

Aluksilla käytettävien öljylle tai kaasulle tarkoitettujen siirtoletkujen ala

1 Aluksilla käytettävillä siirtoletkuilla lastataan vähärikkistä raakaa kiviöljyä tai prosessoitua raakaöljyä sekä muita öljytuotteita offshore-laitoksista (esimerkiksi poijuista – jotka on tavallisesti ankkuroitu lähivesille ja joita käytetään öljytankkerien kiinnittäytymispaikkoina – tai uivista tuotanto-, varastointi- ja lastauslautoista – jotka ovat uivia säiliöjärjestelmiä, joita käytetään öljyn tai kaasun tuottamiseen lähellä olevalta lautalta, sen käsittelemiseen ja varastoimiseen siihen saakka, kunnes se lastataan uudelleen öljytankkeriin) säiliölaivoihin ja puretaan tämän jälkeen kyseiset tuotteet näistä aluksista offshore-laitoksiin (esim. poijuihin) tai kiinteälle maalle.

2 Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja käytetään offshore – eli vedessä tai veden läheisyydessä – kun taas teollisia tai maalla käytettäviä siirtoletkuja käytetään kiinteällä maalla.

3 Kussakin aluksilla käytettävässä siirtoletkulaitteistossa on asiakkaiden erityistarpeiden mukaan tietty määrä vakioletkuja, erikoisletkuja, joiden kummassakin päässä on liitokset, ja lisälaitteita, kuten venttiileitä, päätepyörästö tai uiva koneisto. Käsiteltävässä asiassa ilmaisu ”aluksilla käytettävä siirtoletkut” kattaa nämä lisälaitteet.

4 Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja käyttävät öljy-yhtiöt, poijujen valmistajat, satamaterminaalit, öljyteollisuus ja hallitukset, ja niitä ostetaan joko uusiin hankkeisiin tai varaosiksi.

5 Uusien hankkeiden osalta öljyterminaalit tai muut loppukäyttäjät antavat yleensä insinööritoimiston (josta käytetään myös nimeä ”kaluston valmistaja”, ”OEM-valmistaja” tai ”laitetoimittaja”) tehtäväksi valmistaa tai asentaa uudet öljyn jakelulaitteistot – esim. järjestelmät, jotka kiinnittyvät yhteen ainoaan kohtaan, tai uivat tuotantolautat – sekä varastointi- ja purkulaitteistot. Tällaisiin hankkeisiin laitetoimittaja ostaa aluksilla käytettävien siirtoletkujen koko laitteiston tuottajalta.

6 Sen jälkeen kun kyseiset aluksilla käytettävät siirtoletkut on asennettu, yksittäiset osat on korvattava yhdestä seitsemään vuoden kuluttua. Loppukäyttäjät ostavat usein suoraan aluksilla tarvittavat varasiirtoletkut (joista käytetään myös nimitystä ”varaosa-ala”). Joissakin tapauksissa loppukäyttäjät antavat kuitenkin ostot alihankkijan tehtäväksi ja keskittävät ostonsa tytäryhtiöille tai ulkopuolisille yrityksille. Varasiirtoletkujen myynti merkitsee suurempaa osaa aluksilla käytettävien siirtoletkujen maailmanmarkkinoista kuin uusien tuotteiden myynti.

7 Aluksilla käytettävien siirtoletkujen kysyntä riippuu suurilta osin öljyalan kehittymisestä ja erityisesti öljynporauksesta alueilla, jotka sijaitsevat kaukana kulutuspaikasta. Kysyntä on kasvanut ajan myötä. Se on jaksottaista ja tietyssä määrin yhteydessä öljyn hinnan kehittymiseen. Se alkoi olla huomattavaa 1960-luvun lopussa ja kasvoi 1970-luvun alkupuolella erityisesti Persianlahdella, Pohjanmerellä ja Pohjois-Afrikassa sijaitsevilta öljyntuotantoalueilta käsin. Kysyntä kasvoi 1980-luvun kuluessa Etelä-Amerikan kehittyvistä kansallisista öljy-yrityksistä käsin. Se siirtyi 1990-luvun lopussa Itä-Afrikan suuntaan.

8 Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja valmistavat yritykset, jotka ovat tunnettuja renkaiden ja kumien valmistajina, tai jokin niiden ”spin-offeista”. Ne valmistetaan pyynnöstä asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Koska aluksilla käytettävien siirtoletkujen kysyntä on maantieteellisesti laajasti hajaantunutta, suurin osa kyseisten siirtoletkujen tuottajista käyttää huomattavaa määrää asiamiehiä, jotka tarjoavat erityisten markkinoiden osalta yleisiä markkinointipalveluja ja myyvät niiden tuotteita sellaisten tarjouspyyntöjen yhteydessä, jotka julkaistaan.

9 Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja markkinoidaan koko maailmassa, ja tärkeimmät tuottajat toimivat kansainvälisellä tasolla. Kyseisiin siirtoletkuihin sovellettavissa lakisääteisissä vaatimuksissa ei ole olennaisia eroja eri maiden välillä, ja vaikka tekniset vaatimukset eroavatkin ympäristön ja käyttöolosuhteiden mukaan, tätä ei kuitenkaan mielletä esteenä aluksilla käytettävien siirtoletkujen myymiselle koko maailmassa.

10 Tarkasteltavana olleen ajanjakson kuluessa kartelliin osallistuneet yritykset ovat myyneet Japanissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Italiassa ja Ranskassa valmistettuja aluksilla käytettäviä siirtoletkuja Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen (ETA) eri maihin sijoittautuneille loppukäyttäjille ja laitetuottajille. Vaikka suurimman osan aluksilla käytettävistä siirtoletkujärjestelmistä lopullisena määräpaikkana ovat muut kuin eurooppalaiset alueet, eräät maailman tärkeimmistä laitetuottajista sijaitsevat sitä vastoin unionin ja ETA:n eri maissa.

Kantajien esittely

11 Aluksilla käytettäviin siirtoletkuihin liittyvää toimintaa harjoitti alun perin Michelin.

12 Kyseinen toiminta oli Michelin-konsernissa annettu CMP-nimisen konserniin kuuluvan yhtiön hoidettavaksi. Michelin perusti tämän jälkeen 28.7.1993 SIRA-nimisen yhtiön, jolla ei ollut mitään toimintaa 31.3.1995 saakka, jolloin CMP:n aluksilla käytettävien siirtoletkujen toiminta siirrettiin SIRA:lle. Nimi SIRA korvattiin 26.4.1995 nimellä CMP. CMP puolestaan purettiin myöhemmin.

13 Toinen kantajista eli Trelleborg AB teki 28.3.1996 Michelinin kanssa sopimuksen, jonka mukaan se sitoutui ostamaan kaikki Michelinin osuudet CMP:ssä. Yhtiöstä käytettiin tämän jälkeen useita eri nimiä, jotka sisälsivät sanan Trelleborg, ja sen nimenä on vuodesta 2005 lukien ollut Trelleborg Industrie SAS.

14 Trelleborg on Ruotsin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka on ollut olemassa vuodesta 1905 lähtien ja jonka maailmanlaajuinen liikevaihto vuonna 2006 oli noin 27 miljardia Ruotsin kruunua (SEK) (noin 2,9 miljardia euroa).

15 Trelleborg Group käsittää neljä toimialaa: Trelleborg Engineered Systems (johon aluksilla käytettävät siirtoletkut sisältyvät), Trelleborg Automotive, Trelleborg Sealing Solutions ja Trelleborg Wheel Systems.

16 Trelleborg osallistuu aluksilla käytettävien siirtoletkujen tuotantoon ja markkinointiin toisena kantajana olevan Trelleborg Industrie -nimisen tytäryhtiönsä välityksellä, joka on puolestaan Ranskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö.

Hallinnollinen menettely

17 Sen jälkeen kun Yhdysvaltain oikeusviranomaiset sekä Japanin ja Yhdistyneen kuningaskunnan kilpailuviranomaiset olivat aloittaneet tutkinnan samankaltaisten tosiseikkojen osalta, [*luottamuksellinen tieto*] [1] vetosi sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EUVL 2006 C 298, s. 17) mukaiseen sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevaan ohjelmaan ja teki 20.12.2006 Euroopan yhteisöjen komissiolle immuniteettihakemuksen ilmoittamalla aluksilla käytettävien siirtoletkujen markkinoilla olevasta kartellista.

1 — Luottamukselliset tiedot poistettu.

18 Komissio aloitti siis tutkinnan EY 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomisesta, ja se teki 2.5.2007 joukon tarkastuksia Parker ITR:n, kantajien, muiden asianomaisten tuottajien sekä [*luottamuksellinen tieto*] ja W:n luona.

19 Manuli Rubber Industries SpA (MRI), Parker ITR ja Bridgestone tekivät komissiolle sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevat hakemukset 4.5, 17.7 ja 7.12.2007.

20 Komissio antoi 28.4.2008 väitetiedoksiannon, jonka se antoi yhtiöiden tiedoksi 29.4.–1.5.2008.

21 Kaikki yhtiöt vastasivat väitetiedoksiantoon asetetuissa määräajoissa ja pyysivät [*luottamuksellinen tieto*]/DOM:ia, ContiTech AG:ta ja Continental AG:ta lukuun ottamatta saada tulla kuulluiksi kuulemistilaisuudessa, joka järjestettiin 23.7.2008.

Riidanalainen päätös

22 Komissio teki 28.1.2009 päätöksen K (2009) 428 lopullinen [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.406 – Aluksilla käytettävät siirtoletkut) (jäljempänä riidanalainen päätös). Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että

— päätös on osoitettu 11 yhtiölle, joihin myös kantajat kuuluvat

— päätöksessä kyseessä olevat yhtiöt ovat toisinaan erilaisia menettelytapoja noudattaen osallistuneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään monitahoiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen, jonka tavoitteena on ollut tarjouspyyntöjen jakaminen, hintojen vahvistaminen, kiintiöiden vahvistaminen, myyntiehtojen vahvistaminen, markkinoiden jakaminen maantieteellisin perustein sekä hintoja, myyntimääriä ja tarjouspyyntöjä koskevien arkaluonteisten tietojen vaihtaminen

— kartelli on aloitettu viimeistään 1.4.1986 (vaikka onkin todennäköistä, että sen juuret juontavat 1970-luvun alkupuolelle) ja se on päätetty 2.5.2007

— kartellin toiminta on 13.5.1997–21.6.1999 (jäljempänä väliajanjakso) ollut vähäisempää ja sen jäsenten välillä on ollut kahnauksia; komission mukaan tämä ei kuitenkaan ole johtanut kilpailusääntöjen rikkomisen todelliseen keskeytymiseen, ja kartellin järjestelmällinen rakenne on palautettu täysin ennalleen vuoden 1999 kesäkuusta alkaen samojen menettelytapojen mukaisesti ja samojen osallistujien kanssa (lukuun ottamatta yhtä yritystä, joka liittyi täysimääräisesti kartelliin jälleen seuraavana vuonna); on siis ollut syytä katsoa, että tuottajat ovat syyllistyneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 1.4.1986 ja 2.5.2007 välisenä aikana tai ainakin yhtenä kokonaisuutena pidettävään uusittuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, jos kaikesta huolimatta olisi katsottava, että kartelli on ollut keskeytyksissä; väliajanjaksoa ei kuitenkaan ole otettu huomioon sakkoa laskettaessa, koska näyttöä rikkomisesta kyseisen ajanjakson osalta on olemassa ainoastaan rajoitetusti

— kantajien on katsottu olevan vastuussa seuraavista ajanjaksoista:

  — Trelleborg Industrie: 1.4.1986–2.5.2007

  — Trelleborg: 28.3.1996–2.5.2007;

— asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä suuntaviivat) vahvistettujen perusteiden mukaisesti kullekin yhtiölle määrättävän sakon perusmäärä on määritetty seuraavasti:

— komissio on nojautunut kunkin yhtiön vuosittaisen maailmanlaajuisen myynnin keskiarvoon ajanjaksolla 2004–2006 ja ottanut tässä yhteydessä huomioon ETA:an sijoittautuneilta ostajilta laskutetun myynnin

— komissio on määrittänyt kunkin yhtiön merkityksellisen myynnin soveltamalla niiden maailmanlaajuista markkinaosuutta kokonaismyyntiin ETA:n alueella suuntaviivojen 18 kohdan mukaisesti

— se on ottanut jälkimmäisestä arvosta huomioon 25 prosenttia (eikä suuntaviivojen mukaista enintään 30 prosenttia) rikkomisen vakavuuden perusteella

— se on kertonut näin saadun määrän niiden vuosien lukumäärällä, joina kukin yhtiö on osallistunut rikkomiseen

— se on suuntaviivojen 25 kohdan mukaisesti vahvistanut lopuksi ennalta ehkäisevästi lisämäärän, jonka suuruus on 25 prosenttia merkityksellisestä myynnistä

— komissio on tämän jälkeen ottanut huomioon raskauttavia seikkoja kahden yhtiön osalta ja hylännyt kaikki lieventävät seikat kartellin muiden jäsenten osalta

— komissio on lopuksi soveltanut sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa antamaansa tiedonantoa kahteen yhtiöön (ks. edellä 17 kohta).

23 Komissio katsoi Trelleborgin ja Trelleborg Industrien osalta, että myynnin arvo oli 4 909 332 euroa 15 prosentin suuruisen maailmanmarkkinaosuuden perusteella, että Trelleborg Industrie oli osallistunut kartelliin 18 vuoden, 11 kuukauden ja 23 päivän ajan, mikä merkitsi kerrointa 19, ja Trelleborg 8 vuoden, 11 kuukauden ja 28 päivän ajan, mikä merkitsi kerrointa 9, ja vahvisti edellä olevassa kohdassa täsmennettyjen tekijöiden perusteella sakon perusmääräksi Trelleborg Industrien osalta 24 500 000 euroa, josta Trelleborg on yhteisvastuussa 12 200 000 euron osalta.

24 Trelleborgin ja Trelleborg Industrien osalta ei otettu huomioon mitään raskauttavaa tai lieventävää seikkaa, joten kyseiset määrät muodostavat näille kummallekin yhtiölle määrätyn lopullisen sakon.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

25 Kantajat nostivat nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 9.4.2009 toimittamallaan kannekirjelmällä.

26 Koska yksi ensimmäisen jaoston jäsenistä oli estynyt osallistumasta asian käsittelyyn, unionin yleisen tuomioistuimen puheenjohtaja nimitti unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 32 artiklan 3 kohdan mukaisesti toisen tuomarin jaoston täydentämiseksi.

27 Unionin yleinen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn, ja se kehotti asianosaisia työjärjestyksen 64 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimina toimittamaan tiettyjä asiakirjoja ja esitti niille kirjallisia kysymyksiä. Asianosaiset noudattivat tätä pyyntöä.

28 Unionin yleisen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 29.2.2012 antamalla määräyksellä asiat T-147/09 ja T-148/09 yhdistettiin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti.

29 Asian T-147/09 kantaja ilmoitti 13.4.2012 päivätyllä kirjeellä unionin yleiselle tuomioistuimelle luopuvansa toissijaisesti esittämästään kolmannesta kanneperusteesta.

30 Kantajat esittivät 24.4.2012 päivätyllä kirjeellä pyynnön siitä, että suullinen käsittely järjestettäisiin suljetuin ovin.

31 Asianosaisten lausumat ja niiden vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 26.4.2012 pidetyssä istunnossa.

32 Kantajat peruuttivat tässä tilaisuudessa pyyntönsä asian käsittelemisestä suljetuin ovin.

33 Trelleborg Industrie vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa osittain riidanalaisen päätöksen 1 artiklan sitä koskevilta osin ja ainakin siltä osin kuin siinä todetaan kilpailusääntöjä rikotun ennen 21.6.1999

— alentaa sille 2 artiklassa määrätyn sakon määrää riidanalaiseen päätökseen sisältyvien ilmeisten virheiden korjaamiseksi

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

34 Trelleborg vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa osittain riidanalaisen päätöksen 1 artiklan sitä koskevilta osin ja ainakin siltä osin kuin siinä todetaan kilpailusääntöjä rikotun ennen 21.6.1999

— alentaa sille 2 artiklassa määrätyn sakon määrää riidanalaiseen päätökseen sisältyvien ilmeisten virheiden korjaamiseksi

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

35 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Kumoamisvaatimukset

36 Kantajat esittävät kanteensa tueksi kaksi yhteistä kanneperustetta.

37 Ensimmäinen kanneperuste koskee yhtäältä niiden tosiseikkojen arvioinnissa tehtyä ilmeistä arviointivirhettä, joiden johdosta komissio on katsonut, että Trelleborg Industrie oli osallistunut jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 1.4.1986–2.5.2007 ja että Trelleborg oli osallistunut jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 28.3.1996–2.5.2007, ja toisaalta asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdan rikkomista.

38 Toinen kanneperuste koskee sitä, ettei komissiolla ollut oikeutettua intressiä tehdä päätöstä, jonka mukaan kilpailusääntöjä on rikottu ennen vuotta 1999.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee yhtäältä niiden tosiseikkojen arvioinnissa tehtyä ilmeistä arviointivirhettä, joiden johdosta komissio on katsonut, että Trelleborg Industrie oli osallistunut jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 1.4.1986–2.5.2007 ja että Trelleborg oli osallistunut jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 28.3.1996–2.5.2007, ja toisaalta asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdan rikkomista

Riidanalainen päätös

39 Riidanalaisen päätöksen 148–187 perustelukappaleesta ilmenee, että tiettyjen yhtiöiden osalta 13.5.1997 ja 11.6.1999 välisenä aikana ja toisten yhtiöiden, mukaan lukien kantajat, osalta 13.5.1997 ja 21.6.1999 välisenä aikana kartellin toiminnassa on ollut hiljaisempi ajanjakso sen jäsenten välisten erimielisyyksien vuoksi. Useat todisteet osoittavat kuitenkin komission mukaan, että kyseisen ajanjakson aikana kartellin päätekijät – etenkin P, W, F ja C – ovat olleet säännöllisesti yhteydessä toisiinsa muun muassa vaihtaakseen kaupallisia tietoja ja yrittääkseen käynnistää kartellin uudelleen, mikä tapahtui lopulta vuoden 1999 kesäkuussa.

40 Riidanalaisen päätöksen 289–307 perustelukappaleessa esitetään ne syyt, joiden vuoksi komissio katsoi, että kilpailusääntöjen rikkominen oli jatkettu tai toissijaisesti uusittu siitä huolimatta, että se katsoi, että kartellin toiminta oli ollut rajallista väliajanjakson aikana ja ettei tämän ajanjakson osalta ollut tarvetta määrätä sakkoa.

41 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan g ja h alakohdasta seuraa lisäksi, että komissio katsoi, että jatkettuun rikkomiseen oli syyllistytty 1.4.1986–2.5.2007 ja Trelleborg Industrie oli ottanut siihen osaa 1.4.1986–2.5.2007 ja Trelleborg 28.3.1996–2.5.2007, sekä riidanalaisen päätöksen 187, 201–208 ja 466–448 perustelukappaleesta, että väliajanjaksoa pidettiin kantajien osalta kartellin rajallisena toimintajaksona, joka ei oikeuttanut määräämään sakkoa.

Asianosaisten lausumat

42 Kantajat väittävät yhtäältä, ettei komissio, jonka on näytettävä toteen kilpailusääntöjen rikkomisen kesto, ole osoittanut, että rikkomista on jatkettu väliajanjakson aikana, koska komission tässä tarkoituksessa huomioon ottamia todisteita on tulkittu virheellisesti, ja toisaalta, että komissiolla ei missään tapauksessa ole mitään näyttöä, joka osoittaa, että Trelleborg Industrie tai Trelleborg olisi osallistunut mainittuun rikkomiseen kyseisen ajanjakson aikana. Ne kiistävät tässä yhteydessä etenkin komission arvioinnin, jonka mukaan ennen väliajanjakson alkamista jaettujen tarjousten vaikutukset ovat jatkuneet vuoden 1997 loppuun saakka, minkä perusteella ainakin komission mukaan oli mahdollista sisällyttää ajanjaksoon, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, vuoden 1997 syyskuun ja joulukuun välinen ajanjakso.

43 Kantajat ovat lisäksi sitä mieltä, että komissio on näin luonnehtinut rikkomisen virheellisesti jatketuksi ja että se on hylännyt niiden väitteen rikkomisen vanhentumisesta kartellin keskeytymistä aikaisemman ajanjakson osalta [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 25 artiklan 2 kohdan vastaisesti.

44 Ne kiistävät tässä yhteydessä komission väittämän mahdollisuuden ottaa huomioon jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen käsite silloin, kun on kyse lähes kahden vuoden pituisesta kartellin keskeytymisestä, sekä mahdollisuuden ottaa toissijaisesti huomioon uusitun kilpailusääntöjen rikkomisen käsite, joka kantajien mukaan sisältää niin ikään sellaisen ajatuksen jatkuvuudesta, joka

estää soveltamasta sitä silloin, kun rikkomisen on osoitettu olleen keskeytyksissä. Se, että rikkominen luonnehditaan tällaisessa tapauksessa uusituksi, olisi kantajien mukaan lisäksi ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa, koska komissio voisi lykätä näin vanhentumista loputtomasti. Ne huomauttavat lopuksi, että uusituksi rikkomiseksi luonnehtiminen ei joka tapauksessa ilmene riidanalaisen päätöksen päätösosasta.

45 Kantajat väittävät lopuksi, ettei komissio ole noudattanut aikaisempaa päätöskäytäntöään ja että niitä on syrjitty suhteessa MRI:hin, jonka osalta komissio katsoi, ettei kyseiselle yhtiölle voitu sen perusteella, että rikkominen oli ollut keskeytettynä neljän vuoden ajan vuoden 1992 elokuusta vuoden 1996 syyskuuhun, määrätä enää sakkoa teoista, joihin kyseinen yhtiö oli syyllistynyt ja jotka olivat tapahtuneet ennen 1.8.1992.

46 Komissio kiistää nämä väitteet ja katsoo, että riidanalaisessa päätöksessä osoitetaan oikeudellisesti riittävällä tavalla toteen, että rikkominen on jatkunut väliajanjakson aikana, vaikka kartelli olikin tullut sellaiseen vaiheeseen, jossa sen toiminta oli rajallista. Se myöntää kuitenkin kirjelmissään ja siltä asiasta tältä osin suullisessa käsittelyssä kysyttäessä, ettei sillä ole mitään näyttöä kantajien osallistumisesta kartellin jäsenten välisiin yhteydenottoihin väliajanjakson aikana.

47 Se katsoo sitä vastoin, että huomioon on otettava yhtäältä ennen kyseistä ajanjaksoa järjestetyt tarjoukset, joiden vaikutukset ovat jatkuneet vuoden 1997 marraskuuhun tai joulukuuhun saakka, ja toisaalta se, että kantajat eivät ole irtisanoutuneet kartellista kyseisenä ajankohtana, mikä oikeuttaa oikeuskäytännön perusteella sen, että niiden osallistuminen kilpailusääntöjen rikkomiseen katsotaan jatketuksi 1.4.1986–2.5.2007.

48 Komissio toteaa vielä, että jos unionin yleisen tuomioistuimen oli katsottava, ettei kilpailusääntöjen rikkominen ole jatkettu, sen on luonnehdittava se uudelleen uusituksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi, mihin komissio on joka tapauksessa vedonnut toissijaisesti riidanalaisen päätöksen 307 perustelukappaleessa. Tästä seuraa sen mukaan, että sillä oleva oikeus määrätä sakkoa sen vuosien 1986 ja 1997 välisen ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, ei ollut vanhentunut riidanalaista päätöstä tehtäessä. Sen mukaan myöskään sillä ole siis merkitystä, että riidanalaisen päätöksen päätösosassa mainitaan ainoastaan jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen.

49 On täsmennettävä, että kantajat ovat unionin yleisen tuomioistuimen niiltä suullisessa käsittelyssä kysyttäessä myöntäneet, etteivät ne kiistä osallistumistaan kilpailusääntöjen rikkomiseen päivämäärää 13.5.1997 aikaisemman ajanjakson osalta eivätkä päivämäärän 21.6.1999 jälkeisen ajanjakson osalta. Ne ovat kuitenkin sitä mieltä, että kyse on erillisistä rikkomisista.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

– Alustavat huomautukset

50 Aluksi on huomautettava oikeuskäytännöstä seuraavan, että komission on kartellin olemassaolon lisäksi näytettävä toteen myös sen kesto (ks. yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries CBR ym. v. komissio, tuomio 15.3.2000, Kok., s. II-491, 2802 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Erityisesti EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen todistelusta on todettava, että komission on esitettävä selvitys niistä kilpailusääntöjen rikkomisista, jotka se on katsonut tapahtuneeksi, ja oikeudellisesti riittävä näyttö kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavista seikoista (ks. vastaavasti asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok., s. I-8417, 58 kohta ja asia C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4125, 86 kohta). Jos tuomioistuimella on epäilyjä, niiden on hyödytettävä yritystä, jolle päätös, jossa rikkominen on todettu, on osoitettu. Erityisesti käsitellessään kannetta sellaisen päätöksen kumoamiseksi tai muuttamiseksi, jossa määrätään sakko, tuomioistuin ei siis saa katsoa, että komissio

on näyttänyt kyseisen rikkomisen toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla, jos sillä on tämän seikan osalta vielä epäilyjä. Viimeksi mainitussa tilanteessa on nimittäin otettava huomioon syyttömyysolettaman periaate, joka on yksi perusoikeuksista, joita unionin oikeusjärjestyksessä suojataan, ja joka on vahvistettu Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL C 364, s. 1) 48 artiklan 1 kohdassa. Kun otetaan huomioon kyseisten rikkomisten luonne sekä niihin liittyvien seuraamusten luonne ja ankaruus, syyttömyysolettaman periaatetta sovelletaan erityisesti yrityksiä koskevien kilpailusääntöjen rikkomista koskeviin menettelyihin, jotka voivat johtaa sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen (ks. vastaavasti asia C-199/92 P, Hüls v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4287, 149 ja 150 kohta sekä asia T-38/02, Groupe Danone v. komissio, tuomio 25.10.2005, Kok., s. II-4407, 215 ja 216 kohta). Komission on esitettävä täsmällisiä ja yhtäpitäviä todisteita, joiden perusteella voidaan vakuuttua siitä, että kilpailusääntöjä on väitetyllä tavalla rikottu (ks. em. asia Groupe Danone v. komissio oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on myös niin, ettei kaikkien komission toimittamien todisteiden tarvitse kuitenkaan välttämättä täyttää näitä edellytyksiä kaikkien rikkomisen osatekijöiden osalta. Riittää, että komission esittämät välilliset todisteet kokonaisvaltaisesti tarkasteltuina täyttävät nämä edellytykset (ks. yhdistetyt asiat T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2501, 180 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Lisäksi on tavanomaista, että kilpailunvastaisiin sopimuksiin liittyvät toimenpiteet toteutetaan vaivihkaa, että kokoukset pidetään salassa ja että niihin liittyvien asiakirjojen määrä pidetään mahdollisimman vähäisenä. Tästä seuraa, että vaikka komissio löytää kokouspöytäkirjojen kaltaisia asiakirjoja, jotka osoittavat nimenomaisesti taloudellisten toimijoiden välisen lainvastaisen yhteydenpidon, nämä ovat normaalisti vain hajanaisia ja niitä on vähän, joten usein on välttämätöntä muodostaa kuva tietyistä yksityiskohdista päättelemällä. Useimmissa tapauksissa kilpailunvastaisen menettelyn tai sopimuksen olemassaolo on siis pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja indisioista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta (yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok., s. I-123, 55–57 kohta sekä yhdistetyt asiat C-403/04 P ja C-405/04 P, Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel v. komissio, tuomio 25.1.2007, Kok., s. I-729, 51 kohta).

53 Oikeuskäytännössä edellytetään lisäksi, että jos ei ole olemassa näyttöä, jolla voidaan osoittaa suoraan rikkomisen kesto, komissio esittää ainakin näyttöä, joka liittyy ajallisesti riittävän lähellä toisiaan oleviin tosiseikkoihin, joiden perusteella voidaan kohtuudella päätellä, että rikkominen on jatkunut keskeytyksettä tietyn kahden ajankohdan välillä (asia T-43/92, Dunlop Slazenger v. komissio, tuomio 7.7.1994, Kok., s. II-441, 79 kohta ja asia T-120/04, Peróxidos Orgánicos v. komissio, tuomio 16.11.2006, Kok., s. II-4441, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Käsiteltävässä asiassa on kuitenkin selvää, ettei komissiolla ole mitään näyttöä, jolla osoitetaan kantajien osallistuminen yhteydenpitoihin kartellin jäsenten kesken ja kartellin rajallisempaan toimintaan väliajanjakson aikana, jota komissio on kuvannut riidanalaisen päätöksen 148–187 perustelukappaleessa.

55 Komissio näet vain katsoo, että kantajien osallistuminen voidaan päätellä siitä, etteivät ne ole irtisanoutuneet kartellista väliajanjakson aikana ja että ainakin kyseinen osallistuminen on osoitettu vuoden 1997 marraskuuhun tai joulukuuhun saakka kartellin jäsenten välillä ennen 13.5.1997 jaettujen tarjouspyyntöjen vaikutusten jatkumisen vuoksi (ks. mm. riidanalaisen päätöksen 150, 162 ja 187 perustelukappale).

56 On siis arvioitava, saattoiko komissio näiden toteamusten perusteella perustellusti luonnehtia kilpailusääntöjen rikkomisen, johon Trelleborg Industrie syyllistyi 1.4.1986–2.5.2007 ja Trelleborg 28.3.1996–2.5.2007, jatkuvaksi ja siis katsoa, että asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohtaan perustuva vanhentumisaika alkoi kulua vasta viimeksi mainitusta päivämäärästä.

– Jatketun rikkomisen olemassaolo

57 On muistutettava, että useimmissa tapauksissa kilpailunvastaisen menettelytavan tai sopimuksen olemassaolo on pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja indisioista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta. Tällaisten indisioiden ja yhteensattumien avulla, kun niitä tarkastellaan kokonaisuutena, on mahdollista paljastaa paitsi kilpailunvastaisia menettelytapoja tai sopimuksia myös jatkettujen kilpailusääntöjen vastaisten menettelytapojen kesto tai kilpailunvastaisten sopimusten soveltamisajanjakso (ks. vastaavasti edellä 52 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 57 kohta ja asia C-105/04 P, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. komissio, tuomio 21.9.2006, Kok., s. I-8725, 94–96 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Tällainen rikkominen voi lisäksi johtua paitsi yksittäisestä toimenpiteestä, myös useista toimenpiteistä tai jopa jatkuvasta käyttäytymisestä. Tämän tulkinnan oikeellisuutta ei voida kiistää sillä perusteella, että yksi tai useampi osatekijä tästä useiden toimenpiteiden sarjasta tai tästä jatketusta käyttäytymisestä voisi sellaisenaankin ja erikseen tarkasteltuna merkitä kilpailusääntöjen rikkomista. Kun eri toimenpiteet kuuluvat ”kokonaissuunnitelmaan”, koska niiden yhteisenä tavoitteena on kilpailun vääristäminen yhteismarkkinoiden sisällä, komissiolla on oikeus kohdistaa vastuu näistä toimenpiteistä sen mukaan, miten yritykset ovat osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen kokonaisuutena arvioiden (ks. edellä 52 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 258 kohta ja edellä 57 kohdassa mainittu asia Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. komissio, tuomion 110 kohta).

59 Siitä, ettei sopimuksen olemassaolosta tiettyjen ajanjaksojen aikana tai ainakaan siitä, että yritys olisi pannut sopimuksen täytäntöön tietyn ajanjakson aikana, ole esitettyä näyttöä, on muistutettava, että se, ettei näyttöä rikkomisesta ole esitetty tiettyjen ajanjaksojen osalta, ei ole esteenä sille, että rikkominen katsotaan toteen näytetyksi kyseisiä ajanjaksoja pidemmän kokonaisajanjakson osalta, kun tällainen toteamus perustuu objektiivisiin ja yhtäpitäviin välillisiin todisteisiin. Usean vuoden ajalle ulottuvassa rikkomisessa se, että kartelli tai muu yhteistoimintajärjestely ilmenee eri ajanjaksoina, joiden välillä voi olla pidempiä tai lyhyempiä aikoja, ei vaikuta tämän kartellin tai muun yhteistoimintajärjestelyn olemassaoloon, kunhan toimilla, jotka ovat osa tätä rikkomista, on yksi ainoa tavoite ja ne toteutetaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun rikkomisen yhteydessä (ks. vastaavasti edellä 57 kohdassa mainittu asia Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. komissio, tuomion 97 ja 98 kohta sekä vastaavasti myös edellä 52 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 260 kohta).

60 Tässä yhteydessä oikeuskäytännössä on yksilöity useita perusteita, joilla on merkitystä kilpailusääntöjen rikkomisen yhdeksi kokonaisuudeksi luonnehtimisessa ja joihin kuuluu se, että kyseessä olevien menettelytapojen tavoitteet (asia T-21/99, Dansk Rørindustri v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok., s. II-1681, 67 kohta; ks. vastaavasti myös asia C-113/04 P, Technische Unie v. komissio, tuomio 21.9.2006, Kok., s. I-8831, 170 ja 171 kohta sekä asia T-43/02, Jungbunzlauer v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3435, 312 kohta), kyseessä olevat tavarat ja palvelut (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 15.6.2005, 118, 119 ja 124 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja em. asia Jungbunzlauer v. komissio, tuomion 312 kohta), siihen osallistuneet yritykset (em. asia Jungbunzlauer v. komissio, tuomion 312 kohta) ja sen täytäntöönpanotavat (em. asia Dansk Rørindustri v. komissio, tuomion 68 kohta) ovat samoja. Kyseisessä tutkinnassa voidaan lisäksi ottaa huomioon myös se, että yritysten puolesta toimivat luonnolliset henkilöt ja kyseessä olevien menettelytapojen maantieteellinen soveltamisala ovat samoja.

61 Oikeuskäytännön mukaan siis komissio voi olettaa, että rikkominen – tai yrityksen osallistuminen rikkomiseen – ei ole keskeytynyt, vaikka sillä ei ole näyttöä rikkomisesta tiettyjen nimenomaisten ajanjaksojen osalta, kunhan eri toimilla, jotka kuuluvat tuohon rikkomiseen, pyritään yhteen ainoaan

tavoitteeseen ja ne voivat muodostaa osan yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatketusta kilpailusääntöjen rikkomisesta, jolloin tällaisen toteamuksen on perustuttava objektiivisiin ja yhtäpitäviin välillisiin todisteisiin, jotka osoittavat kokonaissuunnitelman olemassaolon.

62 Kun nämä edellytykset ovat täyttyneet, komissio voi siis jatketun rikkomisen käsitteen perusteella määrätä sakkoa koko sen huomioon otetun ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, ja määrittää ajankohdan, josta vanhentumisaika alkaa kulua eli ajankohdan, jolloin jatkettu rikkominen päättyi.

63 Salaisesta yhteistyöstä syytetyt yritykset voivat kuitenkin pyrkiä kumoamaan tämän olettaman vetoamalla indisioihin tai todisteisiin, joilla osoitetaan, ettei kilpailusääntöjen rikkomista – tai niiden osallistumista siihen – ole jatkettu näiden samojen ajanjaksojen aikana.

64 Käsiteltävässä asiassa on tosin todettava, etteivät kantajat ole kiistäneet suullisessa käsittelyssä kyseisten menettelytapojen tavoitteiden, asianomaisten tuotteiden, salaiseen yhteistyöhön osallistuneiden yritysten, sen tärkeimpien täytäntöönpanotapojen, yritysten puolesta toimineiden luonnollisten henkilöiden ja lopuksi mainittujen menettelytapojen maantieteellisen soveltamisalan samanlaisuutta ennen vuoden 1997 toukokuuta ja vuoden 1999 kesäkuun jälkeen.

65 Vaikka tällaisten toteamusten perusteella on mahdollista tukea näkemystä kokonaissuunnitelmasta, joka on tunnistettavissa ennen väliajanjaksoa ja sen jälkeen, on kuitenkin myös todettava, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä todennut yhtäältä, että kartelli oli ollut kriisissä, jonka aikana sen toiminta oli huomattavasti muuttunut ja sen jäsenten väliset suhteet olivat selvästi löyhtyneet siten, että sen toiminta oli voimakkaasti hidastunut väliajanjakson aikana, ja toisaalta, että kyseisen ajanjakson aikana eräät päätekijät – erityisesti P, F, C ja W – olivat olennaisilta osin käyttäneet hyödyksi yhteyksiään yrittääkseen käynnistää yhteistyön uudelleen asianomaisten yritysten välillä (ks. riidanalaisen päätöksen 148–187 perustelukappale), minkä vuoksi komissio oli päättänyt olla määräämästä sakkoa kenellekään kartellin jäsenelle kyseisen väliajanjakson osalta.

66 On todettava, ettei komissiolla ole mitään näyttöä kantajien osallistumisesta näihin monenvälisiin yhteydenottoihin kyseisen yli kaksi vuotta kestäneen väliajanjakson aikana tai siitä, että ne olisivat osallistuneet kokouksiin, joita on järjestetty kartellin uudelleen käynnistämiseksi tai että ne olisivat edes olleet niistä tietoisia.

67 Tässä tilanteessa kantajien esittämä näkemys, jonka mukaan ne ovat tosiasiassa keskeyttäneet osallistumisensa, on riittävän tuettu ja uskottava sen edellä 61 kohdassa mainitun olettaman kumoamiseksi, jonka mukaan niiden – jopa passiivista – osallistumista rikkomiseen on jatkettu, vaikka tästä ei ollut edes olemassa näyttöä. Kun näet otetaan huomioon se, että väliajanjakson aikana kartellin toiminta oli ollut vähäisempää tai sitä ei ollut olemassa lainkaan, ja koska ei ole olemassa objektiivisia ja yhtäpitäviä välillisiä todisteita siitä, että kantajat olisivat mahdollisesti sinnikkäästi halunneet käynnistää kartellin uudelleen tai allekirjoittaa sen tavoitteet, komissiolla ei ollut oikeutta olettaa, että ne olivat jatkaneet osallistumistaan edes passiivisesti.

68 Komissio vetoaa kuitenkin kirjelmissään oikeuskäytäntöön (edellä 50 kohdassa mainittu asia komissio v. Anic Partecipazioni, tuomion 83 ja 84 kohta), jonka mukaan yrityksen on julkisesti ja yksiselitteisesti sanouduttava irti kartellista siten, että muut osallistujat ovat tietoisia siitä, ettei se kannata enää kartellin yleisiä tavoitteita, jotta sen vastuun voitaisiin katsoa lakanneen. Se päättelee tämän perusteella, että koska kantajat eivät sanoutuneet irti kartellista väliajanjakson aikana, niiden osallistuminen kyseiseen hiljaisempaan ajanjaksoon, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, voidaan kuitenkin ottaa huomioon niiden osalta ilman, että se kuitenkaan johtaisi sakon määräämiseen kyseisen ajanjakson osalta. Kyseisen oikeuskäytännön mukaan näet aloitteen hiljainen hyväksyminen ilman julkista irtisanoutumista sen sisällöstä tai sen ilmoittamista hallintoviranomaisille rohkaisee jatkamaan kilpailusääntöjen rikkomista ja vaarantaa sen paljastumisen, mikä merkitsee passiivista osallistumista kilpailusääntöjen rikkomiseen ja saattaa johtaa siihen, että kyseinen yritys joutuu siitä

vastuuseen. Koska ensinnäkin riidanalaisesta päätöksestä seuraa, että kartellin tavallinen toiminta oli keskeytyksissä yli kaksi vuotta kestäneen väliajanjakson aikana, koska toiseksi ei ole osoitettu, että kantajat olisivat osallistuneet siihen yhteydenpitoon, johon ryhdyttiin väliajanjakson aikana kartellin uudelleen käynnistämiseksi tai että ne olisivat olleet siitä tietoisia, koska kolmanneksi on niin, että vaikka komission näkemys hyväksyttäisiin siltä osin kuin on kyse ennen vuoden 1997 toukokuuta jaettujen tarjousten vaikutusten jatkumisesta, kyseiset vaikutukset jatkuivat enintään vuoden 1997 marraskuuhun tai joulukuuhun saakka, minkä jälkeen jää joka tapauksessa sellainen 18 kuukauden pituinen ajanjakso ennen kartellin uudelleen käynnistämistä, jonka osalta ei ole olemassa mitään objektiivista ja yhtäpitävää välillistä todistetta, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että kantajat olivat osallistuneet kyseisen kartellin kriisin aikana tapahtuneisiin yhteydenottoihin, komissio ei voi väittää, että kantajat eivät olleet väliajanjakson aikana sanoutuneet irti tiettyjen kartellin jäsenten toimista saattaa kartelli jälleen toimintakykyiseksi.

69 Kun otetaan huomioon käsiteltävän asian olosuhteet, on todettava, että se, etteivät kantajat ole tällä tavalla sanoutuneet julkisesti irti kartellista kartellin toisiin jäseniin nähden, ei voinut johtaa siihen, että nämä muut jäsenet olisivat saaneet vaikutelman kantajien ainakin passiivisesta kumppanuudesta, joten niiden käyttäytymistä ei voitu rinnastaa kilpailua rajoittavan aloitteen hiljaiseen hyväksymiseen. Sellaisen indision puuttuessa, jonka perusteella voitaisiin päätellä, että kantajat ovat olleet tietoisia kartellin muiden jäsenten välisistä yhteydenotoista väliajanjakson aikana kartellin, jonka tavanomainen toiminta oli ollut keskeytyksissä, uudelleen käynnistämiseksi, komissiolla ei siis ollut oikeutta perustaa niiden yhteisvastuuta siihen, että ne eivät olleet julkisesti irtisanoutuneet kartellin sisällöstä. Kyseinen perustelu ei näet sellaisenaan riitä korjaamaan sellaisten objektiivisten ja yhtäpitävien välillisten todisteiden täydellistä puuttumista, joilla olisi voitu osoittaa sekä objektiiviselta että subjektiiviselta kannalta katsoen, että niiden jatkuva osallistuminen ja kumppanuus yhtenä kokonaisuutena pidettävään rikkomiseen kyseisen ajanjakson aikana oli todennäköistä.

70 Tämän perusteella on todettava, ettei komissio voinut laillisesti todeta, että rikkominen, johon kantajat olivat syyllistyneet, oli yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu rikkominen. Tästä virheestä ei kuitenkaan välttämättä seuraa, että komissio olisi soveltanut virheellisesti asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohtaa.

71 Kun otetaan näet huomioon se, että kilpailusääntöjen rikkomista ei käsiteltävässä asiassa voida luonnehtia jatketuksi, on siis tarkastettava rikkomisen vanhentumisen toteamiseksi asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdan nojalla, onko rikkomista pidettävä uusittuna, minkä kantajat kiistävät.

– Uusittu rikkominen

72 Koska asianosaiset ovat lausuneet uusitun rikkomisen käsitteen tulkinnasta, on ensinnäkin täsmennettävä kyseisen käsitteen merkitys suhteessa asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun jatketun rikkomisen käsitteeseen.

73 Kun tiettyä unionin oikeuden määräystä tai säännöstä tulkitaan sananmukaisesti, on otettava huomioon se, että unionin oikeuden säädökset laaditaan usealla kielellä ja että kaikki kieliversiot ovat samalla tavoin todistusvoimaisia. Tällaisen määräyksen tai säännöksen tulkinta edellyttää näin ollen kieliversioiden vertailua (asia 283/81, CILFIT, tuomio 6.10.1982, Kok., s. 3415, Kok. Ep. VI, s. 537, 18 kohta). Unionin oikeuden määräysten ja säännösten yhdenmukaisen soveltamisen ja siten myös yhdenmukaisen tulkinnan välttämättömyys estää sen, että epävarmassa tilanteessa tietyn määräyksen tai säännöksen sanamuotoa tarkasteltaisiin erikseen vain asianomaisen kieliversion yhteydessä, ja edellyttää päinvastoin, että sitä tulkitaan ja sovelletaan muilla virallisilla kielillä laadittujen versioiden valossa (asia C-63/06, Profisa, tuomio 19.4.2007, Kok., s. I-3239, 13 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin säädöksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa määräystä tai säännöstä on lisäksi tulkittava sen lainsäädännön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (ks. em. asia Profisa, tuomion 14 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

74 Unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on yleisemmin sanottuna otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (asia 292/82, Merck, tuomio 17.11.1983, Kok., s. 3781, 12 kohta), ja unionin oikeuden säännökset ja määräykset kokonaisuudessaan (edellä 73 kohdassa mainittu asia Cilfit, tuomion 20 kohta).

75 Ensimmäiseksi on täsmennettävä, että vanhentumisajoista liikennettä ja kilpailua koskeviin Euroopan talousyhteisön sääntöihin liittyvissä menettelyissä ja niiden nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanossa 26.11.1974 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2988/74 (EYVL L 319, s. 1), joka on asetukseen N:o 1/2003 sisältyvien vanhentumissäännösten taustalla, 1 artiklan 2 kohta koski ”jatkettuja tai uusittuja rikkomuksia” (”infractions continues ou continuées”).

76 Tästä on huomautettava, että unionin tuomioistuin on asetuksen N:o 2988/74 1 kohtaan sisältyvästä uusitusta rikkomisesta todennut, että vaikka uusitulla rikkomisella on eri jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä jossain määrin eri sisältö, käsite liittyy joka tapauksessa useisiin lainvastaisiin menettelytapoihin, joille on yhteistä sama subjektiivinen elementti (ks. vastaavasti asia C-235/92 P, Montecatini v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4539, 195 kohta).

77 Kyseinen käsite on asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdan ranskankielisessä versiossa korvattu ”jatketun tai uusitun” (”continue ou répétée”) rikkomisen käsitteellä.

78 Tätä muutosta ei kuitenkaan ole tehty kaikkiin kyseisen säännöksen kieliversioihin.

79 Asetuksen N:o 2988/74 englanninkielisessä versiossa kyseisen asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa käytettiin näet jo sanoja ”continuing or repeated infringements”, ja kyseiset ilmaisut on pysytetty asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdan englanninkielisessä versiossa.

80 Lainsäätäjä on lisäksi asetusta N:o 1/2003 antaessaan säilyttänyt useimmissa kieliversioissa aikaisemmin asetukseen N:o 2988/74 sisältyneet ilmaisut (tässä tapauksessa kyse on espanjan-, tanskan-, saksan-, kreikan-, hollannin-, suomen- ja ruotsinkielisistä versioista), kun taas muita kieliversioita on samalla tavalla muutettu uusitun (”répétée”) rikkomisen käsitteen vahvistamiseksi uusitun (”continuée”) rikkomisen käsitteen sijaan (kyse on italian- ja portugalinkielisistä versioista).

81 Asetuksen N:o 1/2003 johdanto-osan 31 perustelukappaleessa täsmennetään lisäksi seuraavaa:

”Sakkojen ja uhkasakkojen määräämiseen liittyviä vanhentumisaikoja koskevat säännöt vahvistettiin neuvoston asetuksella – – N:o 2988/74, joka koskee myös liikenteen alalla sovellettavia seuraamuksia. – – Sääntelyn selkeyttämiseksi asetusta – – N:o 2988/74 olisi siksi muutettava siten, että sen soveltamisalan ulkopuolelle jätetään tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvat seikat, ja sisällytettävä tähän asetukseen vanhentumisaikaa koskevia säännöksiä.”

82 On siis katsottava, ettei lainsäätäjän tarkoituksena ollut muuttaa aikaisemman säännöksen merkitystä 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 ([EY 81] ja [EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) uudelleen laatimisen yhteydessä siitä huolimatta, että joidenkin kieliversioiden ilmaisuja muutettiin, vaan sitä vastoin poistaa mahdollinen sekaannus, joka liittyi uusitun rikkomisen käsitteen käyttöön.

83 Toiseksi on todettava, että uusitun rikkomisen käsite on jatketun rikkomisen käsitteestä erillinen käsite (ks. vastaavasti asia T-18/05, IMI ym. v. komissio, tuomio 19.5.2010, Kok., s. II-1769, 96 ja 97 kohta), ja kyseinen ero on lisäksi vahvistettu käyttämällä asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdassa konjunktiota ”tai”.

84 Kantajien väite, jonka mukaan on ”perinteinen” rikkominen on erotettava ”jatketusta ja uusitusta” rikkomisesta, on siten hylättävä.

85 Kolmanneksi on muistutettava, että yhtenä kokonaisuutena pidettävän rikkomisen käsite koskee juuri tilannetta, jossa useat yritykset ovat osallistuneet rikkomiseen, joka muodostuu jatkuvasta käyttäytymisestä, jolla on yksi taloudellinen tavoite eli kilpailun vääristäminen, tai itsenäisistä rikkomisista, joita yhdistävät sama tarkoitus ja samat subjektit (asia T-53/03, BPB v. komissio, tuomio 8.7.2008, Kok., s. II-1333, 257 kohta ja asia T-446/05, Amann & Söhne ja Cousin Filterie v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1255, 89 kohta).

86 Yhtenä kokonaisuutena pidettävä rikkominen voidaan siis luonnehtia jatketuksi tai uusituksi niiden menettelytapojen perusteella, joita noudattaen rikkomiseen on syyllistytty.

87 Lisäksi on huomautettava jatketusta rikkomisesta, että komissio voi kokonaissuunnitelman käsitteen nojalla olettaa, että rikkomista ei ole keskeytetty, vaikka sillä ei olekaan tietyn ajanjakson osalta näyttöä asianomaisen yrityksen osallistumisesta tuohon rikkomiseen, kunhan yritys on osallistunut rikkomiseen ennen kyseistä ajanjaksoa ja sen jälkeen ja kunhan ei ole olemassa todisteita tai indisioita, joiden nojalla voidaan ajatella, että rikkominen on ollut keskeytyksissä kyseisen yrityksen osalta. Tässä tapauksessa komissio voi määrätä sakon koko sen ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, mukaan lukien ajanjakso, jonka osalta sillä ei ole näyttöä asianomaisen yrityksen osallistumisesta (ks. edellä 60–62 kohta).

88 Silloin kun sitä vastoin voidaan katsoa, että yrityksen osallistuminen rikkomiseen on keskeytynyt ja että yritys on osallistunut rikkomiseen ennen kyseistä keskeytymistä ja sen jälkeen, tuo rikkominen voidaan luonnehtia uusituksi, jos – kuten jatketun rikkomisen osalta (ks. edellä 60 kohta) – yritys on ennen keskeytymistä ja sen jälkeen pyrkinyt yhteen ainoaan tavoitteeseen, mikä voidaan päätellä siitä, että kyseisten menettelytapojen tavoitteet, asianomaiset tuotteet, salaiseen yhteistyöhön osallistuneet yritykset, sen täytäntöönpanotavat, yritysten puolesta toimineet luonnolliset henkilöt ja lopuksi mainittujen menettelytapojen maantieteellinen soveltamisala ovat samat. Rikkominen on siis yhtenä kokonaisuutena pidettävä uusittu rikkominen, ja vaikka komissio voi määrätä sakon koko sen ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, se ei sitä vastoin voi määrätä sitä sen ajanjakson osalta, jolloin rikkominen on ollut keskeytyksissä.

89 Niitä erillisiä vaiheita, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu ja joihin sama yritys otti osaa mutta joiden osalta ei voida osoittaa yhteistä tavoitetta, ei voida luonnehtia yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi – jatketuksi tai uusituksi – rikkomiseksi, ja ne muodostavat erilliset rikkomiset.

90 Käsiteltävässä asiassa on todettava komission myöntävän, ettei sillä ole näyttöä kantajien osallistumisesta sen väliajanjakson aikana, joka on kestänyt yli kaksi vuotta. Kyseinen ajanjakso ei myöskään ole johtanut minkään sakon määräämiseen.

91 Kantajat ovat sitä vastoin myöntäneet osallistuneensa rikkomiseen ennen väliajanjaksoa ja sen jälkeen, ja ne ovat suullisessa käsittelyssä myöntäneet, etteivät ne kiistä sitä, etteivätkö menettelytapojen tavoitteet, asianomaiset tuotteet, salaiseen yhteistyöhön osallistuneet yritykset, sen täytäntöönpanotavat, yritysten puolesta toimineet luonnolliset henkilöt ja lopuksi mainittujen menettelytapojen maantieteellinen soveltamisala olisi olleet samat ennen vuoden 1997 toukokuuta ja vuoden 1999 kesäkuun jälkeen.

92 Unionin yleisen tuomioistuimen on siis todettava, että Trelleborg Industrie on syyllistynyt yhtenä kokonaisuutena pidettävään uusittuun rikkomiseen vuoden 1986 huhtikuun ja 13.5.1997 sekä 21.6.1999 ja vuoden 2007 toukokuun välisinä aikoina ja Trelleborg on syyllistynyt yhtenä kokonaisuutena pidettävään uusittuun rikkomiseen 28.3.1996 ja 13.5.1997 sekä 21.6.1999 ja vuoden 2007 toukokuun välisinä aikoina. Se, että komissio on luonnehtinut rikkomisen virheellisesti jatketuksi, ei näet estä unionin yleistä tuomioistuinta luonnehtimasta sitä uudelleen uusituksi niiden hallinnolliseen asiakirja-aineistoon perustuvien tosiseikkojen perusteella, joihin riidanalainen päätös perustuu (ks. analogisesti edellä 83 kohdassa mainittu asia IMI ym. v. komissio, tuomion 96 ja 97 kohta; ks. analogisesti myös yhdistetyt asiat T-427/04 ja T-17/05, Ranska v. komissio, tuomio

30.11.2009, Kok., s. II-4315, 322–325 kohta, vahvistettu valituksessa annetulla tuomiolla asiassa C-81/10 P, Ranska ja France Télécom v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-12899, 80 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

93 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa kantajien väitteellä, jonka mukaan komissio voisi sen uusitun rikkomisen teorian perusteella, johon se on vedonnut toissijaisesti riidanalaisessa päätöksessä (ks. edellä 22 ja 40 kohta), lykätä vanhentumista loputtomasti ja lyhentää sen näin olemattomiin, mikä olisi ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa.

94 Tämä väite on hylättävä, koska yhtäältä silloin, kun edellytykset, joiden nojalla rikkomista voidaan pitää uusittuna rikkomisena, ovat täyttyneet, asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdasta seuraa, että vanhentuminen lykkääntyy. Toisaalta uusitun rikkomisen teoriaan nojautumisen mahdollista väärinkäytön luonnetta ei voida arvioida abstraktisti ja se riippuu olennaisilta osin kunkin erityistapauksen olosuhteista ja erityisesti komission kyvystä osoittaa, että kyse on yhtenä kokonaisuutena pidettävästä rikkomisesta tarkasteltavana olleiden eri ajanjaksojen kuluessa.

– Uusitun rikkomisen olemassaolon seuraukset vanhentumisen kannalta

95 Koska Trelleborg Industrie on syyllistynyt yhtenä kokonaisuutena pidettävään uusittuun rikkomiseen vuoden 1986 huhtikuusta vuoden 1997 toukokuuhun ja vuoden 1999 kesäkuusta vuoden 2007 toukokuuhun ja koska Trelleborg on syyllistynyt yhtenä kokonaisuutena pidettävään uusittuun rikkomiseen vuoden 1996 maaliskuusta vuoden 1997 toukokuuhun ja vuoden 1999 kesäkuusta vuoden 2007 toukokuuhun, on todettava, ettei päivämäärää 13.5.1997 aikaisempi ajanjakso, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, ole vanhentunut.

– Muut väitteet

96 Oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista koskevasta väitteestä on lisäksi huomautettava, että kyseinen periaate on unionin oikeuden perusperiaate ja se edellyttää etenkin, että säännösten on oltava selkeitä ja täsmällisiä, jotta oikeussubjektit voivat ilman epävarmuutta saada tiedon oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin. Koska tietynasteinen epävarmuus oikeussäännön merkityksestä ja ulottuvuudesta on kuitenkin erottamaton osa oikeussääntöä, on selvitettävä, liittyykö kyseessä olevaan oikeussääntöön niin paljon epäselvyyttä, että oikeussubjektit eivät tämän johdosta voi selvittää riittävällä varmuudella mahdollisia epäselvyyksiä kyseisen säännön merkityksen tai ulottuvuuden osalta (ks. vastaavasti asia C-110/03, Belgia v. komissio, tuomio 14.4.2005, Kok., s. I-2801, 30 ja 31 kohta).

97 Koska arviointiperusteet, joiden nojalla voidaan päätellä kyseen olevan uusitusta rikkomisesta, ovat selkeitä ja täsmällisiä eikä niihin liity minkäänlaista epäselvyyttä, jonka vuoksi oikeussubjektit eivät voisi selvittää riittävällä varmuudella mahdollisia epäselvyyksiä kyseisen säännön merkityksen tai ulottuvuuden osalta, on katsottava, että oikeudellisten tilanteiden ennakoitavuus on varmistettu, ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista koskeva väite on hylättävä.

98 Yhdenvertaista kohtelua koskevasta väitteestä on huomautettava, että yhdenvertaisen kohtelun tai syrjintäkiellon periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (asia C-485/08 P, Gualtieri v. komissio, tuomio 15.4.2010, Kok., s. I-3009, 70 kohta).

99 Käsiteltävässä asiassa komissio väittää, että se on tosin katsonut MRI:n syyllistyneen rikkomiseen 1.4.1986–1.8.1992 ja 3.9.1996–2.5.2007 mutta että se ei ole kuitenkaan soveltanut MRI:hin uusitun rikkomisen teoriaa eikä se ole myöskään määrännyt sille sakkoa päivämäärää 1.8.1992 aikaisemman

ajanjakson osalta, kun otetaan huomioon sillä oleva harkintavalta olla määräämättä seuraamusta sitä aikaisemman ajanjakson osalta, jolloin MRI:n osallistuminen kartelliin keskeytyi, ja että näin on siitä huolimatta, että se olisi voinut todeta, että rikkominen oli uusittu.

100 On yhtäältä todettava komission väittävän perustellusti, että sillä on asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan säännösten perusteella harkintavalta päättää määrätä sakko EY 81 artiklan rikkomiseen syyllistyneelle henkilölle. Kyseistä harkintavaltaa on kuitenkin käytettävä yhdenvertaisen kohtelun periaatetta noudattaen.

101 Toisaalta on todettava, etteivät MRI:n ja kantajien tilanteet ole vertailukelpoisia.

102 MRI:lle ei näet ole määrätty seuraamusta sen osallistumisesta kartelliin päivämäärää 1.8.1992 aikaisemman ajanjakson osalta, koska komission tässä tarkoituksessa huomioon ottama keskeytyminen kesti tuosta samasta päivämäärästä päivämäärään 3.9.1996, kun taas keskeytyminen, johon kantajat vetoavat, koskee ainoastaan väliajanjaksoa.

103 Tästä seuraa, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskeva väite on hylättävä.

104 Vaikka ylimääräisenä seikkana lisäksi oletettaisiin, että komissio on soveltanut virheellisesti arviointiperusteita, jotka säätelevät vanhentumista suhteessa MRI:hin, olisi kuitenkin katsottava, että tällainen lainvastaisuus, jota ei ole saatettu unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tämän kanteen yhteydessä, ei missään tapauksessa voi johtaa siihen, että kantajien kumoamiskannetta olisi pidettävä perusteltuna. Tältä osin on huomautettava, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen on sovitettava yhteen laillisuusperiaatteen noudattamisen kanssa, mikä merkitsee sitä, ettei kukaan voi vedota omaksi edukseen toisen hyväksi tehtyyn lainvastaisuuteen. Lainvastaisuus, johon on mahdollisesti syyllistytty suhteessa sellaiseen toiseen yritykseen, joka ei ole asianosaisena käsiteltävänä olevassa asiassa, ei voi johtaa siihen, että unionin yleinen tuomioistuin toteaa syrjinnän ja näin ollen kantajiin nähden tapahtuneen lainvastaisuuden. Tällainen lähestymistapa merkitsisi sellaisen periaatteen vahvistamista, joka koskee ”yhdenvertaista kohtelua silloin kun on kyse lainvastaisuudesta”, pelkästään sen johdosta, että toinen yritys, joka on mahdollisesti vastaavassa asemassa, on lainvastaisesti välttänyt tällaisen seuraamuksen (ks. edellä 53 kohdassa mainittu asia Peróxidos Orgánicos v. komissio, tuomion 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

105 Tämän perusteella riidanalainen päätös on kumottava siltä osin kuin siinä todetaan, että Trelleborg Industrie on syyllistynyt jatkettuun rikkomiseen 1.4.1986–2.5.2007 ja että Trelleborg on syyllistynyt jatkettuun rikkomiseen 28.3.1996–2.5.2007, mutta vanhentumista koskeva kanneperuste on hylättävä muilta osin.

Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, ettei komissiolla ollut oikeutettua intressiä tehdä päätöstä, jonka mukaan kilpailusääntöjä on rikottu ennen vuotta 1999

Asianosaisten lausumat

106 Kantajien mukaan komissiolla on lähtökohtaisesti oikeus todeta, että kilpailusääntöjä on rikottu, vaikka rikkominen olisikin vanhentunut. Oikeuskäytännön mukaan sen olisi kuitenkin pitänyt osoittaa tässä tapauksessa oikeutettu intressi, joka sillä oli tällaisen toteamuksen esittämiseen, eli selittää, miltä osin olosuhteet edellyttivät päätöksen tekemistä sellaisten rikkomisten toteamisesta, jotka olivat päättyneet ainakin kaksitoista vuotta ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä.

107 Komissio kiistää kyseisen väitteen.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

108 Koska ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä on päätelty, että kilpailusääntöjen rikkominen, johon kantajat ovat syyllistyneet, on luonnehdittava yhdeksi kokonaisuudeksi pidettäväksi uusituksi rikkomiseksi (ks. edellä 92 kohta) ja ettei päivämäärää 13.5.1997 aikaisempi ajanjakso, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, ole vanhentunut (ks. edellä 95 kohta), toinen kanneperuste on hylättävä.

Päätöksen muuttamista koskevat vaatimukset

109 Kantajat vaativat riidanalaisen päätöksen muuttamista ja sakon määrän alentamista.

110 On muistutettava, että SEUT 261 artiklan mukaisesti asetuksissa, joita Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto antavat yhdessä EUT-sopimuksen määräysten nojalla, voidaan antaa unionin tuomioistuimelle täysi harkintavalta näissä asetuksissa säädettyjen seuraamusten osalta. Tällainen harkintavalta on annettu unionin tuomioistuimille asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla. Nämä voivat näin ollen paitsi pelkästään valvoa seuraamuksen laillisuutta myös korvata komission arvioinnin omallaan ja siis poistaa määrätyn sakon tai uhkasakon tai alentaa tai korottaa sen määrää. Tästä seuraa, että unionin tuomioistuimet voivat käyttää täyttä harkintavaltaansa, kun niiden käsiteltäväksi saatetaan kysymys sakon määrästä, ja että tätä harkintavaltaa voidaan käyttää sekä tämän määrän alentamiseen että korottamiseen (ks. asia C-3/06 P, Groupe Danone v. komissio, tuomio 8.2.2007, Kok., s. I-1331, 60–62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

111 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohdan mukaan sakon suuruutta määrättäessä on lisäksi otettava huomioon sekä rikkomisen vakavuus että sen kesto.

112 Unionin tuomioistuin on todennut, että sakkojen suuruuden määrittämiseksi on otettava huomioon kilpailusääntöjen rikkomisen kesto ja kaikki muut tekijät, jotka voivat vaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomisten vakavuuden arviointiin, kuten kunkin yrityksen käyttäytyminen, kunkin yrityksen osuus yhdenmukaistettujen menettelytapojen luomisessa, hyöty, jonka ne ovat saaneet näistä menettelytavoista, yritysten koko, kyseisten tavaroiden arvo sekä se vaara, joka tällaisista kilpailusääntöjen rikkomisista aiheutuu Euroopan yhteisön tavoitteiden toteuttamiselle (ks. asia C-386/10 P, Chalkor v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-13085, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

113 Unionin tuomioistuin on myös todennut, että huomioon on otettava objektiivisia tekijöitä, kuten kilpailunvastaisten menettelytapojen sisältö ja kesto, niiden lukumäärä ja intensiteetti, asianomaisten markkinoiden laajuus ja valtion talouselämän perusteille aiheutunut vahinko. Selvityksessä on otettava huomioon myös vastuussa olevien yritysten suhteellinen merkitys ja markkinaosuus sekä mahdollinen kilpailusääntöjen rikkomisen uusiminen (edellä 112 kohdassa mainittu asia Chalkor v. komissio, tuomion 57 kohta).

114 Tästä on huomautettava, että kun unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa sakon määrän täyttä harkintavaltaansa käyttäen, kyseessä ei ole täsmällinen aritmeettinen laskutoimitus. Unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään ole sidottu komission laskutoimituksiin, vaan sen on suoritettava oma arviointinsa ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat (asia T-156/94, Aristrain v. komissio, tuomio 14.9.2004, 43 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

115 Käsiteltävässä asiassa on huomautettava, että vaikka kilpailusääntöjen rikkomista, johon kantajat ovat syyllistyneet, ei voida luonnehtia jatketuksi (ks. edellä 71 kohta), kyse on kuitenkin uusitusta rikkomisesta (ks. edellä 95 kohta). Lisäksi on todettava, ettei komissio ole määrännyt kantajille sakkoa väliajanjakson osalta. Komission tekemällä virheellä sen kilpailusääntöjen rikkomisen jatketun luonteen osalta, josta kantajien on katsottu olevan vastuussa, ei siis ole mitään vaikutusta siihen kilpailusääntöjen rikkomisen kestoon, jonka komissio on ottanut huomioon sakon määrän laskemiseksi.

116 On korostettava, että käsiteltävässä asiassa on kiistattomasti kyse vakavasta kartellista, kun otetaan huomioon se, että kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevälle toiminnalle, johon kantajat ovat täysimääräisesti osallistuneet, oli ominaista tarjouspyyntöjen jakaminen, hintojen vahvistaminen, kiintiöiden vahvistaminen, myyntiehtojen laatiminen, maantieteellisten markkinoiden jakaminen sekä hintoja, myyntimääriä ja tarjouskilpailuja koskevien arkaluonteisten tietojen vaihtaminen. Kyse on niin ikään maailmanlaajuisesta kartellista.

117 Trelleborg Industrie on lisäksi syyllistynyt rikkomiseen erityisen pitkän eli 18 vuoden ja 11 kuukauden pituisen ajanjakson aikana, ja Trelleborg on puolestaan solidaarisessa vastuussa tytäryhtiönsä toiminnasta kahdeksan vuoden ja 11 kuukauden osalta.

118 Unionin yleinen tuomioistuin katsoo, ettei kantajille määrätyn sakon määrää ole siis alennettava.

119 Kantajien esittämät vaatimukset päätöksen muuttamiseksi on näin ollen hylättävä.

120 Tämän perusteella riidanalainen päätös on osittain kumottava ja kanne on hylättävä muilta osin.

Oikeudenkäyntikulut

121 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan on kuitenkin niin, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä, unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

122 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että kantajat ovat perustellusti väittäneet komission katsoneen niiden osalta virheellisesti, että kilpailusääntöjen rikkominen oli jatkettu 1.4.1986–2.5.2007. Kyseisellä lainvastaisuudella ei kuitenkaan ole seurauksia sakon määrän laskemiselle. Unionin yleinen tuomioistuin katsoo siis asiassa ilmenneet seikat huomioon ottaen kohtuulliseksi määrätä, että asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.406 – Aluksilla käytettävät siirtoletkut) 28.1.2009 tehdyn komission päätöksen K (2009) 428 lopullinen 1 artiklan g ja h alakohta kumotaan siltä osin kuin ne koskevat 13.5.1997 ja 21.6.1999 välistä ajanjaksoa.

2) Kanteet on hylättävä muilta osin.

3) Asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Azizi Prek Frimodt Nielsen

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä toukokuuta 2013.

Allekirjoitukset

Sisällys

Tosiseikat 2

Aluksilla käytettävien öljylle tai kaasulle tarkoitettujen siirtoletkujen ala 2

Kantajien esittely 3

Hallinnollinen menettely 3

Riidanalainen päätös 4

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset 5

Oikeudellinen arviointi 6

Kumoamisvaatimukset 6

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee yhtäältä niiden tosiseikkojen arvioinnissa tehtyä ilmeistä arviointivirhettä, joiden johdosta komissio on katsonut, että Trelleborg Industrie oli osallistunut jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 1.4.1986–2.5.2007 ja että Trelleborg oli osallistunut jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 28.3.1996–2.5.2007, ja toisaalta asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdan rikkomista 7

Riidanalainen päätös 7

Asianosaisten lausumat 7

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 8

– Alustavat huomautukset 8

– Jatketun rikkomisen olemassaolo 10

– Uusittu rikkominen 12

– Uusitun rikkomisen olemassaolon seuraukset vanhentumisen kannalta 15

– Muut väitteet 15

Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, ettei komissiolla ollut oikeutettua intressiä tehdä päätöstä, jonka mukaan kilpailusääntöjä on rikottu ennen vuotta 1999 16

Asianosaisten lausumat 16

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 17

Päätöksen muuttamista koskevat vaatimukset 17

Oikeudenkäyntikulut 18